VYBRANÁ OPATŘENÍ

Krajina a obec ztrácejí svou tvář

Opatření, která jste si vybrali na webu prokrajinu.eu. Aktuální znění najdete na webu: prokrajinu.eu/problemy/krajina-a-obec-ztraceji-svou-tvar.

Než začnete

- Projděte s místními právě ta místa, která dávají vaší obci její podobu.

Snadná opatření

Vysaďte stromořadí, větrolamy a remízky

Aleje a stromořadí lze obnovit s dobrovolníky a spolky.

Jak postupovat

1. **Vyberte místo a zjistěte, komu pozemek patří.**

   Vyberte pozemek obce, nebo se domluvte s vlastníkem. Stromy potřebují místo na dospělou korunu i kořeny. Vlastníka najdete v **Nahlížení do katastru nemovitostí** (nahlizenidokn.cuzk.gov.cz).

   Článek na konci dokumentu: Jak se domluvit s vlastníky a zemědělci na opatření v krajině

2. **Poraďte se s odborníkem na výsadbu a u větší výsadby nechte zpracovat jednoduchý projekt.**

   Návrh zohlední směr převládajících větrů a odtok vody a navazuje na stávající meze, cesty a remízky.

   Co zadat projektantovi: Navrhněte výsadbu stromořadí, větrolamu nebo remízku na pozemku (uveďte parcelu a délku). Použijte domácí druhy vhodné pro místní půdu a sucho. Zohledněte směr převládajících větrů, odtok vody, vzdálenost od vedení, komunikací a hranic pozemků a navazující prvky v krajině. Uveďte plán péče na první roky a odhad ceny.

   Orientační cena: Větrolam vyjde podle katalogu DivLand zhruba na 300 až 1 000 Kč za metr (**odkaz** (katalog.divland.cz/measure/33)).

   Článek na konci dokumentu: Jak najít projektanta

3. **Ověřte, kdo musí k výsadbě dát souhlas nebo vyjádření.**

   Vždy vlastník pozemku. Podle místa také správce silnice nebo cesty, správci vedení v zemi i nad zemí a v chráněném území, třeba v CHKO nebo v lokalitě Natura 2000, orgán ochrany přírody.

4. **Pořiďte sazenice, vysaďte je a domluvte péči.**

   Zapojte dobrovolníky a spolky. Dohodněte předem, kdo bude stromky v prvních letech zalévat a hlídat.

   Článek na konci dokumentu: Jak vysadit zeleň v krajině a pečovat o ni

Kde získat financování: Program péče o krajinu (PPK) může podpořit výsadbu.

Nástroj: Zapojení místních lidí a dobrovolnictví.

Rádi vám poradíme

Nevíte si rady, které opatření vybrat nebo jak začít? Ozvěte se, probereme to s vámi.

Eva Semančíková
Hlavní koordinátorka projektu
E-mail: eva.semancikova@vuk.gov.cz
Telefon: +420 776 575 542

PŘÍLOHA

Články k opatřením

Texty článků, na které opatření odkazují. Aktuální znění najdete na webu.

Jak se domluvit s vlastníky a zemědělci na opatření v krajině

Na webu: prokrajinu.eu/clanky/jak-se-domluvit-s-vlastniky-a-zemedelci

Co říct vlastníkům a zemědělcům, na čem se domluvit a co jim obec nabídne.
Většina opatření v krajině se bez spolupráce s vlastníky pozemků neobejde. Jednejte s nimi hned na začátku, ať nic neplánujete na pozemku, který možná nezískáte.

Jak je oslovit

Nejdříve zjistěte, komu pozemek patří. Vlastníky najdete v **katastru nemovitostí** (nahlizenidokn.cuzk.gov.cz). Zeptejte se vlastníka, kdo pozemek obdělává. Když pozemek patří obci a nemá ho pronajatý zemědělec, můžete s opatřením začít sami. Na cizím nebo pronajatém pozemku se bez dohody neobejdete: domluvte se s vlastníkem i se zemědělcem, který může mít vlastní podmínky.

Pozvěte vlastníka i toho, kdo pozemek obdělává, osobně na místo. Vezměte s sebou mapu a návrh opatření: ukážete na nich, co přesně a kde chcete udělat.

Na čem se s nimi zkuste domluvit

- co se na pozemku změní
- kdo to zřídí a zaplatí
- kdo to bude udržovat (seč, odstraňování náletů, péče o stromy)
- jak obec pozemek získá nebo bude užívat: odkup, výměna, nebo dohoda o užívání

Čím je můžete zkusit přesvědčit

- Nabídněte, že údržbu i náklady převezme obec. Vlastníci se často bojí starostí a nákladů. Když údržbu převezmete, bývají ochotnější.
- Navrhněte vlastníkům odkup nebo výměnu pozemku.
- Vysvětlete zemědělci, že opatření proti splachu zachytí vodu i bahno, a jeho pole tak neztrácí ornici.

- Doporučte zemědělci, aby nechal mez na orné půdě zapsat do LPIS jako krajinný prvek. Při žádosti o celofaremní ekoplatbu může každých 100 m² meze započítat jako 150 m² neprodukční plochy a při splnění podmínek může žádat i o příspěvek na její údržbu. Výhodu vysvětlete také vlastníkovi pole: v daňovém přiznání může uplatnit osvobození od daně z pozemků za skutečnou výměru meze.
- Připomeňte zemědělci, že opakovaná eroze na stejném poli pro něj znamená přísnější plánování hospodaření a kontroly (**příručka SPÚ** (spu.gov.cz/frontend/webroot/uploads/files/2026/07/prirucka-jak_postupovat_po_erozi26118.pdf)).

Zatravnění: podpora, směs a cena

Zemědělec může zatravnění údolnice nebo dráhy odtoku přihlásit do dotace AEKO (titul Zatravňování drah soustředěného odtoku). Musí mít dráhu odtoku vymezenou v LPIS a použít předepsanou osevní směs (**katalog DivLand** (katalog.divland.cz/measure/30)).

Zatravněný pás je obvykle 6 až 20 m široký. Zemědělec ho seče 1 až 2× ročně, nebo ho nechá spásat. Vyberte regionální směs: levné komerční směsi mohou obsahovat invazní druhy. V chráněném území se zeptejte orgánu ochrany přírody, jakou směs schválí.

Zatravnění stojí zhruba 40 000 až 60 000 Kč na hektar (katalog DivLand, orientační).

Když zemědělec podmínky nepřijme

Příručka pro starosty (prokrajinu.eu/planovani-krajiny#prirucka) radí: pokud zemědělec na obecním poli hospodaří tak, že z něj do obce teče voda a bahno, změňte s ním smlouvu, nebo mu pohrozte výpovědí.

Podívejte se, jak v **Hustopečích** (adapterraawards.cz/databaze/2022/biokoridory-biocentra-hustopece) připravili pozemky pro výsadbu biokoridorů a biocenter. Jde o příklad dobré praxe z katalogu soutěže Adapterra Awards. Nejtěžším krokem pro město bylo ukončit před výsadbou pachtovní smlouvy se zemědělci. S jedním z nich se město dohodlo na výměně pozemku za jiný.

Počítejte s tím, že výpovědí přijdete o pachtovné, tedy o příjem obce.

Když se nedomluvíte

Zvažte komplexní pozemkovou úpravu v celém katastru obce. Požádat o ni můžete **Státní pozemkový úřad** (spu.gov.cz/pozemkove-upravy). Úprava nově uspořádá pozemky a cesty a navrhne i opatření proti erozi. Co od úpravy chtít, radí článek **Co chtít do plánu společných zařízení při pozemkových úpravách** (prokrajinu.eu/clanky/co-chtit-do-planu-spolecnych-zarizeni).

Jak najít projektanta

Na webu: prokrajinu.eu/clanky/jak-najit-projektanta

Kde projektanta najdete, co mu zadat a na co si dát pozor.
Studii opatření zpracuje projektant. Vyberte ho pečlivě a dejte mu jasné zadání: dostanete návrh s umístěním, rozměry a odhadem ceny.

Kde projektanta najdete

- Hledejte v rejstříku autorizovaných osob **ČKAIT** (ckait.cz/autorizovane-osoby) nebo v seznamu autorizovaných architektů **ČKA** (cka.cz/sluzby/verejne-sprave/seznam-autorizovanych-architektu).
- Zeptejte se starosty obce, která podobné opatření už udělala, kdo ho pro obec navrhl.

Co mu zadat

Zadání se liší podle opatření. Konkrétní znění pro vaše opatření najdete přímo v kroku řešení.

Dobré zadání říká, co má projektant navrhnout a kde (parcela, úsek nebo lokalita). Chtějte v něm vždy odhad ceny a informaci, komu patří dotčené pozemky. Podle opatření přidejte umístění a rozměry, druhy dřevin nebo plán péče na první roky.

Kolik to stojí

Cena závisí na opatření. Orientační částky najdete u konkrétních kroků (katalog DivLand). Studie opatření pro menší území stojí obvykle nižší desítky tisíc korun.

Na co si dát pozor

V chráněném území (například CHKO) se zeptejte orgánu ochrany přírody, jestli potřebujete jeho souhlas.

Další úřady a povolení shrnuje článek **Jaké úřady a povolení potřebujete k úpravě pozemku nebo potoka** (prokrajinu.eu/clanky/jake-urady-a-povoleni-potrebujete).

Jak vysadit zeleň v krajině a pečovat o ni

Na webu: prokrajinu.eu/clanky/jak-vysadit-zelen-a-pecovat-o-ni

Jaké sazenice vybrat a jak zajistit péči v prvních letech.
Výsadba bez péče často skončí uschlými stromky. Vyberte proto vhodné sazenice a dohodněte předem, kdo o ně bude v příštích měsících a letech pečovat.

Jaké sazenice vybrat

- Sázejte domácí druhy vhodné pro místní půdu a sucho, nejlépe z ověřené školky. Vyhněte se druhům, které se šíří do okolí.
- Jiné než domácí druhy do krajiny nesázejte bez porady s orgánem ochrany přírody. Některé nepůvodní druhy dřevin smíte záměrně rozšiřovat jen s jeho povolením.

- U větrolamu a pásu na okraji obce nesázejte plošně břízy, olše a lísky. Jejich pyl vyvolává alergie.

Péče po výsadbě

V prvních letech počítejte se zálivkou (hlavně v suchu), s ochranou sazenic proti okusu zvěří, s výměnou uhynulých stromků, s odstraňováním konkurenční vegetace a s výchovným řezem.

Obnova a údržba výsadby trvá celé roky.